

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพการดำเนินของโครงการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัด เชียงใหม่ โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

การบริหารกองทุนหมู่บ้านให้มีศักยภาพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ กล่าวคือ

3.1.1 ปัจจัยด้านโครงสร้าง

1) ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้าง กองทุนหมู่บ้านควรมีโครงสร้างการจัดองค์กร ซึ่ง ประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก คณะกรรมการฝ่ายสินเชื่อ คณะกรรมการฝ่ายเร่งรัดติดตามหนี้สิน และคณะกรรมการทั่วไป ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวควรมีความ ชัดเจน และคณะกรรมการควรเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ อำนาจ ความรับผิดชอบในหน้าที่ และ เข้าใจในบทบาทของตน

2) ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการวางกฎระเบียบในการดำเนินงานอย่างชัดเจน คณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการ ออกระเบียบข้อบังคับของกองทุน และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเข้มแข็ง

3.1.2 ปัจจัยด้านคณะกรรมการกองทุน

1) การร่วมออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบังคับ กล่าวคือ คณะกรรมการควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับกองทุน หลักเกณฑ์ในการอนุมัติ เงินกู้ยืม วิธีการกู้ยืมเงิน เป็นต้น

2) การรับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก กล่าวคือ คณะกรรมการควรเข้าไปมีส่วน ร่วมในการคัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกองทุน มีการจัดทำทะเบียนของสมาชิกเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา และง่ายต่อความเข้าใจ

3) การทำนิติกรรมสัญญาหรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของ กองทุน กล่าวคือ คณะกรรมการมีการจัดทำนิติกรรมสัญญาการกู้ยืมของสมาชิก และมีการกำหนด

เงื่อนไขในการนำเงินไปใช้ประโยชน์ การชำระคืน และการผิคนัดชำระให้ชัดเจน

4) การร่วมระดมทุนจากสมาชิกกองทุน กล่าวคือ คณะกรรมการควรมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อให้สมาชิกกองทุนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการออมเงินและถือหุ้น เพื่อเป็นสนับสนุนการออมในครอบครัวและมีเงินปันผลเมื่อปันผลหุ้น

5) การร่วมให้คำแนะนำแก่สมาชิกกองทุนในการจัดทำโครงการขอเงินกองทุน กล่าวคือ คณะกรรมการควรร่วมให้คำแนะนำแก่สมาชิกในการขั้นตอนการจัดทำโครงการขอเงินกู้รวมทั้งหลักการและวิธีการเขียนโครงการขอเงินกองทุน

6) การติดตามเร่งรัดหนี้สินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการควรจะมีส่วนในการติดตามเร่งรัดหนี้สินของสมาชิกกองทุน โดยการไปประสานติดตามสมาชิกที่กู้เงินแล้วชำระช้ากว่ากำหนด หรือสมาชิกที่ไม่ชำระเงิน

7) การเรียนรู้ และการศึกษาของคณะกรรมการ กล่าวคือ คณะกรรมการควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการอบรมและให้ความรู้ในการบริหารกองทุน เพื่อสามารถเข้าไปบริหารงานของกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ คณะกรรมการควรมีการประชุมเพื่อหารือการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง

3.1.3 ปัจจัยด้านสมาชิกกองทุน

1) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนทุกกิจกรรม กล่าวคือ สมาชิกควรเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน เข้าร่วมออมทรัพย์สัจจะและถือหุ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการออม และได้รับเงินปันผลเมื่อครบกำหนดปันผล

2) การกู้เงินเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ สมาชิกควรนำเงินกู้กองทุนไปใช้ประโยชน์ตามที่วัตถุประสงค์ที่ยื่นขอใน โครงการฯ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนและสามารถชำระคืนได้เมื่อครบกำหนดการชำระ

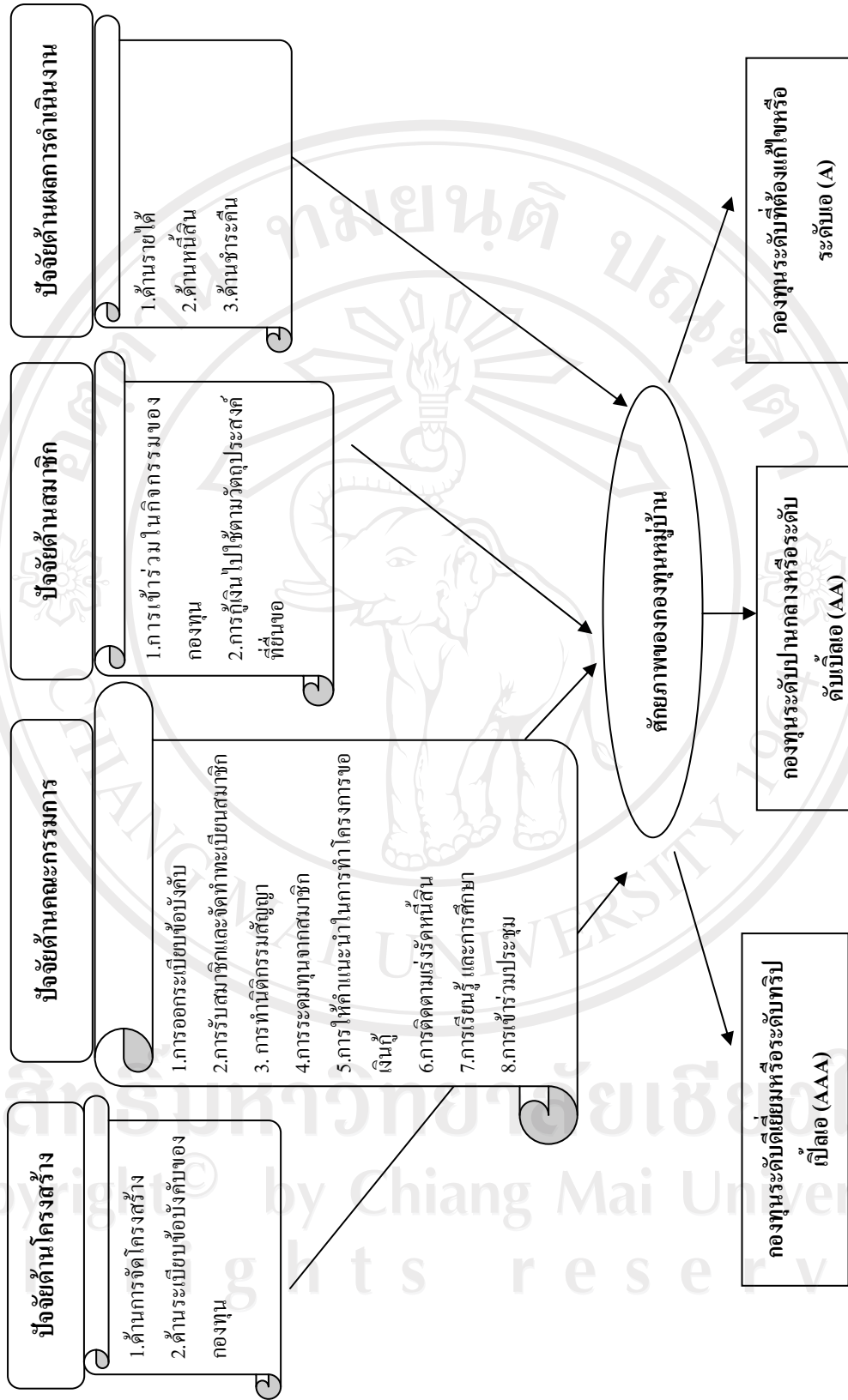
3.1.4 ปัจจัยด้านการผลการดำเนินงาน

1) ปัจจัยด้านรายได้ หลังเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกควรมีรายได้เพิ่มขึ้น

2) ปัจจัยด้านหนี้สิน หลังเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกควรมีหนี้สินลดลง

3) การชำระคืนของสมาชิกเป็นไปตามกำหนดเวลาของกองทุน

จากปัจจัยจากดังกล่าว จะส่งผลต่อศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านว่าจะมีศักยภาพอยู่ในระดับใด ดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ทัศนคติการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกองทุนที่มีศักยภาพในระดับดี (ทริปเปิ้ลเอ: AAA) และกองทุนที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง (ดับเบิลเอ : AA) สุ่มตัวอย่างจากกองทุนหมู่บ้าน ทั้งหมดในพื้นที่ 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวมเป็น 2,012 หมู่บ้าน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ได้พื้นที่อำเภอสารภีและอำเภอดอยสะเก็ด และสุ่มตัวอย่างตำบล ได้ 2 ตำบล ในอำเภอสารภีประกอบด้วย ตำบลยางเนิ้ง และตำบลดอนแก้ว และ 3 ตำบลในอำเภอดอยสะเก็ดประกอบด้วย ตำบลแม่โป่ง ตำบลสันปูเลย และตำบลแม่ฮ้อยเงิน สุ่มตัวอย่างหมู่บ้าน ได้หมู่บ้านรวม 12 หมู่บ้าน ในอำเภอดอยสะเก็ดประกอบด้วย บ้านห้วยบอน บ้านแม่ฮ่องไคร้ บ้านสันปูเลย บ้านยางทอง และบ้านแม่ฮ้อยเงินเหนือ หมู่บ้านในอำเภอสารภีประกอบด้วย บ้านเชียงฮิน บ้านศรีโพธิ์ธาราม บ้านยางเนิ้ง บ้านสันตันกอก บ้านตำหนักใต้ บ้านน้ำโจ้ และบ้านสันกลาง เนื่องจากพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ดโดยส่วนใหญ่เป็นกองทุนระดับดับเบิลเอ (AA) จึงกำหนดให้พื้นที่อำเภอดอยสะเก็ดเป็นตัวแทนของกองทุนระดับดับเบิลเอ (AA) และอำเภอสารภีเป็นตัวแทนของกองทุนระดับทริปเปิ้ลเอ (AAA) เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการทั้ง 12 กองทุน และจากสมาชิกกองทุน กองทุนละ 10 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่าง

	ระดับกองทุน
อำเภอสารภี	
ตำบลยางเนิ้ง	
1) บ้านเชียงฮิน	AAA
2) บ้านศรีโพธิ์ธาราม	AAA
3) บ้านยางเนิ้ง	AAA
ตำบลดอนแก้ว	
1) บ้านสันตันกอก	AAA
2) บ้านตำหนักใต้	AAA
3) บ้านน้ำโจ้	AAA
4) บ้านสันกลาง	AAA

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

	ระดับกองทุน
อำเภอคอยสะเก็ด	
ตำบลแม่โป่ง	
1) บ้านห้วยบอน	AA
2) บ้านแม่ฮ่องไคร้	AA
ตำบลสันปูเลย	
1) บ้านสันปูเลย	AA
2) บ้านยางทอง	AA
ตำบลแม่ฮ้อยเงิน	
1) บ้านฮ้อยเงินเหนือ	AA

ที่มา : จากการสุ่มตัวอย่าง

3.3 วิธีการศึกษา

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน มีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

3.3.1 การวิเคราะห์โครงสร้างและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

ในการศึกษาจะใช้วิธีการออกแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ประธานกองทุน คณะกรรมการ และสมาชิกกองทุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านโครงสร้าง โดยการศึกษาข้อมูลด้านโครงสร้างการจัดองค์กร การวางกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- 2) ด้านคณะกรรมการกองทุน โดยการศึกษาด้านการร่วมออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบังคับ การรับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก การทำนิติกรรมสัญญาหรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน การร่วมระดมทุนจากสมาชิกกองทุน การร่วมให้คำแนะนำแก่สมาชิกกองทุนในการจัดทำโครงการขอกู้เงินกองทุน การติดตามเร่งรัดหนี้สินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ด้านการการเรียนรู้และการศึกษาของคณะกรรมการ และการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ

3) ด้านสมาชิกกองทุน โดยการศึกษาด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน ทุกกิจกรรม และการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์

4) ด้านผลการดำเนินงาน โดยศึกษาปัจจัยด้านรายได้ หลังเข้าร่วมโครงการกองทุน หมู่บ้าน ปัจจัยด้านหนี้สิน หลังเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้าน การชำระคืนของสมาชิกเป็นไปตามกำหนดเวลาของกองทุน และการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในปีต่อไป

3.3.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้าน

ในการศึกษาจะใช้วิธีการให้คะแนนในปัจจัยแต่ละด้าน คือ ด้านโครงสร้าง คณะกรรมการ สมาชิก และผลการดำเนินงาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและดัชนีบ่งชี้ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.2 การให้คะแนนและดัชนีบ่งชี้ในปัจจัยแต่ละด้านเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้าน

ดัชนี	ดัชนีชี้วัด	ระดับคะแนน
1. ปัจจัยด้านโครงสร้าง		
1.1 ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้าง	1. มีการจัดโครงสร้างและหน้าที่ชัดเจน 2. มีโครงสร้างหน้าที่แต่ไม่ชัดเจน 3. ไม่มีการจัดโครงสร้างและหน้าที่	3 2 1
1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุน	1. ระเบียบข้อบังคับเกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก 2. ระเบียบข้อบังคับเกิดจากคณะกรรมการหรือสมาชิกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 3. ไม่ได้เกิดจากข้อตกลงของทั้งคณะกรรมการและสมาชิก	3 2 1
2. ปัจจัยด้านคณะกรรมการกองทุน		
2.1 การร่วมออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการบังคับ	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1
2.2 การรับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ดัชนี	ดัชนีชี้วัด	ระดับคะแนน
2. ปัจจัยด้านโครงสร้าง (ต่อ)		
2.3 การทำนิติกรรมสัญญาหรือ ดำเนินการกำหนดเงื่อนไข เกี่ยวกับภาระผูกพันของ กองทุน	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1
2.4 การร่วมระดมทุนจาก สมาชิกกองทุน	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1
2.5 การร่วมให้คำแนะนำแก่ สมาชิกกองทุนในการจัดทำ โครงการขอกู้เงินกองทุน	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1
2.6 การติดตามเร่งรัดหนี้สินของ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติมาก 2. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติปานกลาง 3. คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติน้อย	3 2 1
2.7 ด้านการการเรียนรู้ และ การศึกษาของคณะกรรมการ	1. คณะกรรมการมีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี 2. คณะกรรมการมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา 3. คณะกรรมการมีการศึกษาระดับประถมศึกษา	3 2 1
2.8 การเข้าร่วมประชุมของ คณะกรรมการ	1. คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมหรือ 10-12 ครั้ง/ปี 2. คณะกรรมการเข้าร่วมประชุม 6-9 ครั้ง/ปี 3. คณะกรรมการเข้าร่วมประชุม 1-5 ครั้ง/ปี	3 2 1
3. ปัจจัยด้านสมาชิกกองทุน		
3.1 การเข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของกองทุนทุก กิจกรรม	1. เป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมของกองทุน 2. เป็นสมาชิกและเข้าร่วมบางกิจกรรมของกองทุน 3. เป็นสมาชิกอย่างเดียว	3 2 1
3.2 การกู้เงินเพื่อนำไปใช้ตาม วัตถุประสงค์	1. นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่อื่น ขอร้อยละ 80 ขึ้นไป 2. นำเงินกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือน 3. นำเงินไปใช้หนี้แหล่งเงินกู้อื่น	3 2 1

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ดัชนี	ดัชนีชี้วัด	ระดับคะแนน
4. ปัจจัยด้านการผลการดำเนินงาน		
4.1 ปัจจัยด้านรายได้	1. มีรายได้เพิ่มขึ้น 2. มีรายได้เท่าเดิม 3. มีรายได้ลดลง	3 2 1
4.2 ปัจจัยด้านหนี้สิน	1. มีหนี้สินลดลง 2. มีหนี้สินเท่าเดิม 3. มีหนี้สินเพิ่มขึ้น	3 2 1
4.3 การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในปีต่อไป	1. ควรดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านต่อไป 2. ควรปรับปรุงโครงการกองทุนหมู่บ้าน 3. ควรยกเลิกโครงการกองทุนหมู่บ้าน	3 2 1

คะแนนที่ได้จากการวัดปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 15 ดัชนี หรือ 45 ดัชนีชี้วัด จะนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย และจัดกลุ่มคะแนนเฉลี่ย เพื่อวัดระดับศักยภาพ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
0.00 – 1.50	มีศักยภาพในระดับต่ำ
1.51 – 2.50	มีศักยภาพในระดับปานกลาง
2.51 – 3.00	มีศักยภาพในระดับดี

3.3.3 การประเมินความคิดเห็นของสมาชิกที่เข้าร่วมกองทุนหมู่บ้าน

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นการเข้าร่วมกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกที่เข้าร่วมกองทุนหมู่บ้านในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านคุณภาพชีวิต โดยดูการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตหลังเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ด้านความคุ้มค่าของกองทุนหมู่บ้าน เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

โดยจัดเกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจ ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนและดัชนีบ่งชี้ในการวัดความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

เกณฑ์วินิจฉัย	ดัชนีบ่งชี้	ระดับคะแนน
1. ด้านคุณภาพชีวิต		
1.1 คุณภาพชีวิตหลังจากเข้าร่วมโครงการ กองทุนหมู่บ้าน	1. มีความเป็นอยู่ดีขึ้น 2. มีความเป็นอยู่เหมือนเดิม 3. มีความเป็นอยู่แย่ลง	3 2 1
1.2 การเปลี่ยนแปลงของการเป็นหนี้ นอก ระบบ	1. ทำให้หนี้้นอกระบบลดลง 2. หนี้้นอกระบบเท่าเดิม 3. หนี้้นอกระบบเพิ่มขึ้น	3 2 1
2. ด้านความคุ้มค่าของกองทุน		
2.1 ความคุ้มค่าที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน	1. คุ้มค่ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน 2. ไม่คุ้มค่ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน	3 1

คะแนนที่ได้จากการวัดระดับความคิดเห็นทั้ง 2 ด้าน จะนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย และจัดกลุ่มคะแนนเฉลี่ย เพื่อวัดระดับความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

ระดับความคิดเห็น

0.00 – 1.50

ความคิดเห็นในระดับน้อย

1.51 – 2.50

ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.51 – 3.00

ความคิดเห็นในระดับดี

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกองทุนระดับทริปเปิ้ลเอ (AAA) และกองทุนระดับดับเบิลเอ (AA) ในด้านโครงสร้าง คณะกรรมการ สมาชิก และผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และใช้การวิเคราะห์แบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) ในการวัดค่าทัศนคติและความเห็นของสมาชิกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน